

недоліки в законодавстві з метою його вдосконалення.

Слід зазначити що дана робота акцентує увагу на загальних правових категоріях, визначає обіг лікарських засобів як адміністративно-правову категорію та визначає його місце в адміністративному праві.

Актуальність монографії Стрельченко О.Г. зумовлена ще й тим, що в ній ґрунтовно досліджуються теоретичні проблеми використання державою засобів публічного адміністрування у сфері обігу лікарських засобів, що дає можливість цілеспрямовано розвивати та вдосконалювати галузеву та функціональну сфери, а також той чи інший напрямок діяльності публічного адміністрування, що спрямований на реалізацію публічно-правових цінностей. Автором сформульовано та охарактеризовано види проваджень у сфері обігу лікарських засобів і їх етапи, а саме: реєстраційні провадження, дозвільні провадження, ліцензійні провадження, сертифікаційні провадження тощо.

Аргументовано, що поняття «створення» породжує в собі таку видову категорію, як «виготовлення», де родовою категорією є створення, а видовою – виробництво. Саме тому пропонуємо співвідносити категорії «створення» та «виробництво» як родо-видові поняття. Сформульовано категорію «виробництво лікарських засобів» як безпосередній процес виготовлення виробником лікарських засобів відповідно до технологічного регламенту з додержанням вимог фармакопейних статей та інших державних стандартів, технічних умов з урахуванням міжнародних норм щодо виробництва лікарських засобів.

Виділено, що етапами виробництва лікарських засобів є: ліцензування підприємницької діяльності щодо виробництва дозволених лікарських засобів; безпосереднє

виробництво лікарських засобів у відповідності до чинного законодавства; маркування лікарських засобів тощо.

Доведено, що «виробник лікарських засобів» є одним із суб'єктів створення лікарського засобу (фізична та юридична особа), який здійснює виробничу діяльність одного з етапів створення лікарського засобу на основі ліцензії на виробництво лікарських засобів, виданої в належному порядку та у відповідності до вимог фармакопейних статей та інших державних стандартів, технічних умов з урахуванням міжнародних норм щодо виробництва лікарських засобів.

Безумовно, робота Стрельченко О.Г. не є ідеальною. На нашу думку, її оцінки щодо особливостей обігу лікарських засобів не є достатньо обґрунтованими і не завжди співпадають з поглядами фахівців у галузі адміністративного права, але містять власні докази та обґрунтування авторської позиції.

У той же час не може бути сумнівів, що монографія є досить актуальною у світлі проведених реформ фармацевтичної сфери та здійснює визначальний вплив на розвиток права та правової науки. Це принципово новий напрямок в адміністративному праві.

Вважаю, що опублікування монографії Стрельченко О.Г. «Регулювання сфери обігу лікарських засобів в Україні: адміністративно-правове дослідження» є необхідним та важливим кроком для подальшого розвитку адміністративно-правової теорії.

Результати дослідження можуть бути використані в подальших наукових розробленнях із цієї проблематики, в навчальному та науково-дослідному процесі, практичній діяльності, законодавчому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачення 2020: план дій у сфері розвитку фармацевтичного сектору в Україні. URL : http://www.chamber.ua/Content/Documents/1613326644Vision2020_ukr.pdf.

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ В.М. СТОЛБОВОГО «СЛУЖБОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ»¹

Марущак А.І.,

*доктор юридичних наук, професор,
директор*

*Навчально-наукового інституту перепідготовки
та підвищення кваліфікації кадрів Служби безпеки України
Національної академії Служби безпеки України*

Відповідно до Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Відтак недосконалість теоретико-практичних аспектів розуміння службових правовідносин у діяльності органів державної влади та їх вплив на стан національної безпеки держави, необхідність підвищення якості функціонування державної служби зумовлює актуальність даної монографії.

У монографії здійснено комплексне дослідження теоретико-прикладних засад службових правовідносин у сфері національної безпеки. Здійснено узагальнення та нове вирішення наукової проблеми, що полягає в розкритті сутності організації й функціонування службових правовідносин сфери національної безпеки та формулюванні пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства в досліджуваній сфері.

Монографія складається зі вступу, п'яти розділів, а також висновків. У вступі автор обґрунтовує актуальність обраної ним теми, підкреслює важливість уваги до її концептуальних та методологічних аспектів, дає стислий огляд основних складових частин свого внеску у вирішення проблеми адміністративно-правового регулювання службових правовідносин у сфері національної безпеки.

У першому розділі монографії розкрито історичні аспекти, охарактеризовано сутність поняття та елементи,

¹ Столбовий В.М. Службові правовідносини у сфері національної безпеки: адміністративно-правове регулювання : монографія. Київ : Нац. акад. СБУ, 2019. 344 с. ISBN 978-966-8916-71-7.

а також методологічні засади дослідження службових правовідносин сфери національної безпеки.

На основі аналізу наукових джерел автор приходиться до висновку, що службові правовідносини у сфері національної безпеки є фундаментальним інститутом суспільства, який зумовлює стабільність його розвитку, ефективну діяльність держави, її державних органів.

Автор слушно зазначає, що питання службових правовідносин сфери національної безпеки не знайшло належного теоретичного обґрунтування та нормативного закріплення у чинному законодавстві.

У своїй спробі розкрити суть адміністративно-правового регулювання службових правовідносин сфери національної безпеки автор спирається на здійснений ним ґрунтовний аналіз поглядів, висловлених науковцями. Основні дискусії науковців зосереджені на аналізі таких понять, як предмет адміністративного права, предмет службового права та меншою мірою – службові правовідносини. З-поміж основних існуючих концептуальних підходів до трактування службових правовідносин є співвідношення регулювання службових правовідносин нормами адміністративного та трудового права. На погляд автора, дуалістичний підхід до регулювання службових правовідносин сфери національної безпеки не відповідає потребам практики. Автор підтримує і обґрунтовує саме концепцію службових правовідносин і зазначає, що потреба сьогодення вимагає якісного регулювання службових правовідносин у межах запропонованого у другому розділі монографії єдиного нормативного акту – «Кодексу про публічну службу», оскільки у великому масиві нормативних актів фрагментарними змінами забезпечити успішне функціонування службових правовідносин у сфері національної безпеки вкрай важко. Тому у вказаному кодексі пропонується системно урегулювати службові правовідносини як цивільної, так і мілітаризованої служби.

Автором проаналізовано та систематизовано елементи службових правовідносин, доведено їх взаємозв'язок між собою та вплив на сферу національної безпеки. Зроблено висновок про необхідність упорядкування елементів службових правовідносин.

У другому розділі монографії розглянуто адміністративно-правові основи службових правовідносин сфери національної безпеки. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення, принципи службових правовідносин сфери національної безпеки. Виявлено проблеми, що перешкоджають, заважають ефективному функціонуванню органів державної влади та службових правовідносин у сфері національної безпеки.

Зроблено висновок про те, що нормативно-правове забезпечення службових правовідносин у сфері національ-

ної безпеки можна розглядати як діяльність компетентних державних органів та посадових осіб щодо прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на ефективне регулювання цих правовідносин з організації і функціонування державної служби у сфері національної безпеки.

У третьому розділі монографії здійснена характеристика основних суб'єктів службових правовідносин у сфері національної безпеки держави, розглянуто класифікацію таких суб'єктів, виділено ознаки, які вирізняють службові правовідносини мілітаризованих формувань від службових правовідносин загальних суб'єктів та їх вплив на сферу національної безпеки.

У четвертому розділі монографії розкрито державну політику щодо забезпечення службових правовідносин сфери національної безпеки, зокрема: запобігання політизації службових правовідносин, запобігання професійній деформації суб'єктів службових правовідносин, реалізація механізму зниження ризику в діяльності службових осіб та формування позитивного іміджу суб'єктів службових правовідносин сфери національної безпеки. Доведено, що діяльність із формування позитивного іміджу держави (міжнародний імідж), службових осіб органів державної влади та їх установ (внутрішній імідж) є невід'ємною складовою частиною національної безпеки України.

П'ятий розділ монографії присвячений розкриттю шляхів удосконалення службових правовідносин сфери національної безпеки. У ньому розглядаються питання вдосконалення службових правовідносин щодо забезпечення публічного порядку, протидії корупції, здійснення громадського контролю службових правовідносин сфери національної безпеки. Із цією метою розроблено законопроект «Про публічний порядок». Також запропоновані зміни і доповнення до чинного законодавства, спрямовані на вдосконалення службових правовідносин у сфері національної безпеки.

Автором здійснено достатньо глибоке вивчення наявних нормативно-правових актів, що регламентують службові правовідносини сфери національної безпеки на міжнародному та національному рівнях. Виклад матеріалу монографії за змістом і методичною побудовою є оптимальним співвідношенням науковості та доступності. Отримані висновки є ґрунтовними, відповідають досліджуваній проблематиці.

У цілому можна констатувати, що рецензована монографія містить усебічно обґрунтоване нове вирішення актуальної наукової проблеми і буде корисною для фахівців сфери національної безпеки, а також для фахівців, які на науковому та практичному рівнях вирішують питання адміністративно-правового регулювання сфери національної безпеки.